

SPIS TREŚCI

Od Wydawcy	9
Wstęp	11
Autorzy tomu	18

CZĘŚĆ I. JĘZYK I KULTURA

ROZDZIAŁ 1

Danuta Stanulewicz

Język a kultura i środowisko	26
Language versus culture and environment	
1.1. Wprowadzenie	26
1.2. Miejsce związków języka z kulturą i środowiskiem we współczesnej lingwistyce	26
1.3. Język jako część kultury	27
1.4. Krótka historia idei	29
1.5. Międzykulturowe różnice językowe – wybrane przykłady	31
1.6. Zróżnicowanie językowe a warunki klimatyczne	37
1.7. System fonologiczny a warunki klimatyczno-geograficzne	37
1.8. Pismo	38
1.9. Podsumowanie	39

ROZDZIAŁ 2

Krzyszyna Adamska

Różnice międzykulturowe i komunikacja interpersonalna	40
Cultural differences and interpersonal communication	
2.1. Wprowadzenie	40
2.2. Rola kultury w zachowaniach indywidualnych	42
2.3. Komunikacja interpersonalna: różnice międzykulturowe	48
2.4. Podsumowanie	57

ROZDZIAŁ 3*Jolanta Jonak*

Problemy językowe mniejszości narodowych	62
Linguistic challenges of culturally and linguistically diverse populations	
3.1. Wprowadzenie	62
3.2. Edukacja i komunikacja dzieci zróżnicowanych kulturowo i językowo	63
3.3. Język domowy i funkcjonowanie dziecka w środowisku szkolnym i społecznym	71
3.4. Wyzwania związane z oceną i rozpoznaniem uczniów CLD	80

CZĘŚĆ II. ROZWÓJ OSÓB DWUJĘZYCZNYCH**ROZDZIAŁ 4***Zofia Wodniecka, Karolina Mieszkowska, Joanna Durlik, Ewa Haman*

Kiedy $1 + 1 \neq 2$, czyli jak dwujęzyczni przyswajają i przetwarzają język(i)	92
When $1 + 1 \neq 2$: how bilinguals acquire and process language(s)	
4.1. Wprowadzenie	92
4.2. Jakie są typy dwujęzyczności?	93
4.3. Jak funkcjonuje dwujęzyczny umysł?	95
4.4. Czynniki mające wpływ na przebieg rozwoju językowego	100
4.5. Prawidłowości związane z przyswajaniem języka przez dzieci dwujęzyczne ...	109
4.6. Podsumowanie	127

ROZDZIAŁ 5*Jagoda Cieszyńska-Rożek*

Rozwój systemu językowego dzieci bilingwalnych	132
Language development in bilingual children	
5.1. Dlaczego trzeba stymulować rozwój języków dzieci bilingwalnych?	132
5.2. Mechanizmy uczenia się mowy w sytuacji dwujęzyczności	138
5.3. Proponowany sposób badania systemu językowego dzieci w wieku przedszkolnym – gra komunikacyjna	141
5.4. Techniki nauki czytania i pisanja	142
5.5. Podsumowanie	148

ROZDZIAŁ 6*Ewa Haman, Magdalena Łuniewska, Agnieszka Maryniak, Zofia Wodniecka*

Specyficzne zaburzenie językowe (SLI) i dwujęzyczność: pozorne związki i realne konsekwencje	150
Specific language impairment (SLI) and bilingualism: false relationships and real consequences	
6.1. Wprowadzenie	150
6.2. Co to jest SLI?	151
6.3. Jakie są konsekwencje SLI?	154
6.4. Dlaczego dwujęzyczność bywa (zbyt często) kojarzona z SLI?	157

6.5. Możliwości prowadzenia dwujęzycznej diagnozy zaburzeń językowych	160
6.6. Jakie procedury można wdrażać w przypadku braku odpowiednich narzędzi psychometrycznych i/lub norm empirycznych?	164
6.7. Czy konsekwencją diagnozy SLI u dziecka dwujęzycznego powinno być zalecenie jednojęzyczności?	166
6.8. Dlaczego nie należy porzucać jednego z języków, jeśli dziecko dwujęzyczne ma SLI?	168
6.9. Podsumowanie	169

CZĘŚĆ III. RÓŻNICE KULTUROWE I JĘZYKOWE A LOGOPEDIA

ROZDZIAŁ 7

Krzysztof Barzykowski, Joanna Durlik, Halina Grzymała-Moszczyńska

Rola i znaczenie odmienności kulturowej i językowej w procesie diagnozy. Wybrane zagadnienia	176
Significance of cultural diversity for diagnosis. Selected issues	
7.1. Wprowadzenie	176
7.2. Znaczenie kultury w praktyce diagnostycznej – wprowadzenie do problematyki	183
7.3. Proces diagnozy jako interakcja osób i kultur	188
7.4. Osoba prowadząca proces diagnozy w kontekście odmienności kulturowej i językowej	190
7.5. Osoba odmienna kulturowo i językowo w kontekście procesu diagnozy	196
7.6. Wielojęzyczność w procesie diagnozy	197
7.7. Kontakt diagnosty z rodzicami i ze szkołą	202
7.8. Praktyczne rady dla diagnostów pracujących z dziećmi wielokulturowymi i wielojęzycznymi	205
7.9. Podsumowanie	206

ROZDZIAŁ 8

Henriette W. Langdon, Katarzyna Gawel, Katarzyna Węsierska

Diagnosowanie zaburzeń w komunikacji językowej u osób bilingwalnych – praca w zespole logopedy i tłumacza	209
Diagnosing language and communication disorders in bilinguals: collaboration between a speech-language therapist and an interpreter	
8.1. Wprowadzenie	209
8.2. Wielojęzyczność i wielokulturowość na świecie	210
8.3. Wielojęzyczność i wielokulturowość w Polsce	211
8.4. Kwestie wielojęzyczności w systemie opieki logopedycznej – tendencje światowe	212
8.5. Opinie polskich logopedów na temat współpracy z tłumaczem	217
8.6. Współpraca logopedy z tłumaczem – przykłady dobrych praktyk	220
8.7. Podsumowanie	230

ROZDZIAŁ 9*Danuta Pluta-Wojciechowska*

Szkic o logopedii i gwarze	235
Thoughts on speech therapy and dialect	
9.1. Wprowadzenie	235
9.2. Jak można patrzeć na gwarę?	236
9.3. Gwara w języku dziecka	238
9.4. Gwara a kontakt z dzieckiem	240
9.5. Leksykalne nieporozumienia	243
9.6. „Ona ma śląski akcent i dlatego nie może zostać aktorką”	245
9.7. Mówienie gwarą – strata czy bogactwo?	246

ROZDZIAŁ 10*Hanna Makurat*

Wpływ kaszubszczyzny na język polski na kaszubskim obszarze językowym	250
The influence of the Kashubian language on the Polish language within the Kashubian language area	
10.1. Stan badań, obszar badawczy, metody pracy	250
10.2. Wpływy językowe zarejestrowane na płaszczyźnie fonetycznej	252
10.3. Wpływy kaszubszczyzny na język polski w zakresie fleksji	254
10.4. Wpływy o charakterze syntaktycznym	256
10.5. Wpływy kaszubszczyzny na polszczyznę w zakresie leksyki	257
10.6. Podsumowanie	258

ROZDZIAŁ 11*Ewa Czaplewska*

Rola logopedii we współczesnych społeczeństwach wielokulturowych	261
The role of logopaedics in contemporary multicultural societies	
11.1. Wprowadzenie	261
11.2. Logopeda jako autorytet w sprawach funkcjonowania osób wielojęzycznych ..	263
11.3. Kompetencje logopedów w zakresie pracy z pacjentami wielojęzycznymi	265
11.4. Problem diagnozy i terapii logopedycznej osób dwujęzycznych	268
11.5. Cele i zadania logopedii międzykulturowej	278
Bibliografia	282
Indeks	333
Spis rycin	343
Spis tabel	344